

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АПАС МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ЧҮРИ-БУРАШ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ**

КАРАРЫ

2021 ел, 15 гыйнвар

№ 15

**Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Чүри-Бураш авыл
жирлегендә инициативалы проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу һәм
карау тәртибен раслау турында**

“Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 261 статьясы нигезендә, Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының “Чүри-Бураш авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге Уставына таянып, Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Чүри-Бураш авыл жирлеге Советы **КАРАР ИТТЕ:**

1. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Чүри-Бураш авыл жирлегендә инициативалы проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу һәм карау тәртибен расларга.

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында <http://pravo.tatarstan.ru> веб-адрес буенча урнаштырырга.

3. Әлеге карарның үтәлешен үзем тикшереп торам.

**Чүри-Бураш авыл
жирлеге башлыгы,
Чүри-Бураш авыл жирлеге
Советы   Рәисе**

И.Р.Мифтахов

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Чүри-Бураш авыл җирлегендә инициативалы проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу һәм карау тәртибе

Глава 1. Гомуми нигезләмәләр

Статья 1. Әлеге тәртипне җайга салу предметы

1. Әлеге Тәртип Россия Федерациясе Конституциясе, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон һәм Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының Чүри-Бураш авыл җирлеге Уставы нигезендә инициативалы проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу, карау, шулай ук аларны конкурс нигезендә сайлап алу уздыру белән бәйлә рәвештә барлыкка килә торган мөнәсәбәтләрне җайга сала.

2. Татарстан Республикасы бюджетыннан бюджетара трансфертлар исәбенә финанс ярдәме алу өчен тәкъдим ителә торган инициативалы проектларны кертү, фикер алышу, карау һәм сайлап алу белән бәйлә мөнәсәбәтләргә карата, Әгәр Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Чүри-Бураш авыл җирлеге Советы карарлары нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Законнда һәм (яисә) башка норматив хокукый актында башкача каралмаган булса, әлеге тәртип нигезләмәләре кулланылмый.

Статья 2. Инициативалы проектлар

1. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының Чүри-Бураш авыл җирлеге (алга таба – муниципаль берәмлек) яшәүчеләрнең муниципаль берәмлек халкы өчен өстенлекле әһәмияткә ия булган чараларны гамәлгә ашыру, җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне яисә җирле үзидарә органнарына хәл итү хокукы бирелгән башка мәсьәләләрне хәл итү буенча тәкъдиме әлеге Тәртиптә инициативалы проект буларак аңлана.

2. Инициативалы проект үз эченә түбәндәге мәгълүматларны алырга тиеш:

1) муниципаль берәмлек халкы өчен яисә аның бер өлеше өчен өстенлекле әһәмияткә ия булган проблеманы тасвирлау;

2) күрсәтелгән проблеманы хәл итү буенча тәкъдимнәрне нигезләү;

3) инициативалы проектны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижәсен (көтелгән нәтижәләрне) тасвирлау;

4) инициативалы проектны гамәлгә ашыру өчен кирәкле чыгымнарны алдан исәпләү;

5) инициативалы проектны гамәлгә ашыруның планлаштырылган сроклары;

6) әлеге проектны тормышка ашыруда кызыксынган затларның планлаштырылган (мөмкин) финанс, мөлкәт һәм (яки) хезмәт катнашуы турында белешмәләр;

7) инициативалы проектны гамәлгә ашыру өчен, планлаштырылган инициатив түләүләр күләменнән тыш, әлеге акчаларны файдалану күздә тотылган очракта, муниципаль берәмлек бюджеты акчалары күләменә күрсәтмә (статья исеме 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә);

8) әлеге Тәртипнең 3 статьясы нигезендә муниципаль берәмлек территориясенә яисә аның чикләрендә инициативалы проект гамәлгә ашырылачак өлешенә күрсәтмә.

3. Инициативалы проект үз эченә әлеге статьяның 2 өлешендә каралган белешмәләр алган, инициатор карары буенча график һәм (яки) таблица материаллары кушылырга мөмкин.

Статья 3. Инициативалы проектлар халык мәнфәгатьләрендә тормышка ашырыла ала торган территорияне билгеләү

1. Инициативалы проектлар муниципаль берәмлек халык мәнфәгатьләрендә, шулай ук түбәндәге территорияләрдә яшәүчеләр мәнфәгатьләрендә тормышка ашырылырга мөмкин:

- 1) күп фатирлы йортның подъезды;
- 2) күпфатирлы йорт;
- 3) бер төркем күпфатирлы йортлар һәм (яки) торак йортлар (шул исәптән урам, квартал яки башка элемент планлаштыру структурасы);
- 4) торак микрорайон;
- 5) торак микрорайоннар Төркеме;
- 6) торак пункт;
- 7) торак пунктлар Төркеме;
- 8) жирлек;

2. Жирле әһәмияттәге аерым мәсьәләләрне (жирле үзидарә органнарына хәл итү хокукы бирелгән башка мәсьәләләрне) хәл итү буенча инициативалы проектларны гамәлгә ашыру максатларында һәм (яисә) аерым муниципаль программалар чараларын үтәү максатларында муниципаль берәмлек башкарма комитеты карары белән (шул исәптән муниципаль программаны раслау турындагы карар белән) муниципаль берәмлек территориясен округның бер өлешенә бүлү каралырга мөмкин. Күрсәтелгән очракта инициативалы проектлар муниципаль берәмлек территориясенә (округ) тиешле өлеш чикләрендә тәкъдим ителә, тикшерелә һәм гамәлгә ашырыла.

Глава 2. Инициативалы проектларны тәкъдим итү һәм фикер алышу

Статья 4. Проектның инициаторлары

1. Инициативалы проектны кертү турындагы инициатива белән чыгыш ясарга хокукы:

- 1) уналты яшькә житкән һәм муниципаль берәмлек территориясендә яшәүче кимендә ун граждандан торган инициатив төркем (алга таба-инициатив төркем));
- 2) территориаль иҗтимагый үзидарә органнары;
- 3) Иске Матвеевка авыл жирлегә

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән затлар (алга таба-проект инициаторлары):

- 1) инициативалы проект әзерлиләр;
- 2) инициативалы проект турында фикер алышуну оештыралар яисә әлеге бүлек нигезләмәләре нигезендә инициативалы проектка ярдәм итү турындагы мәсьәлә буенча граждандар фикерен ачыклауну тәэмин итәләр;
- 3) муниципаль берәмлек Башкарма комитетына инициативалы проект кертәләр;
- 4) инициативалы проектны гамәлгә ашыруны тикшерүдә катнашалар;
- 5) муниципаль берәмлекнең әлеге Тәртиптә һәм аның нигезендә кабул ителгән башка норматив хокукый актларында билгеләнгән башка хокукларны гамәлгә ашыралар һәм вазыйфаларны үтиләр.

3. Инициатив төркем төзү һәм аның әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләр буенча карарлар кабул итүе беркетмә белән рәсмиләштерелә.

4. Өлеге статьяның 2 өлешендө күрсәтелгән мәсьәләләр буенча карарлар территорияль ижтимагый үзидарә органнары булган проект инициаторлары тарафыннан территорияль ижтимагый үзидарә уставы нигезендә кабул ителә.

5. Өлеге статьяның 2 өлешендө күрсәтелгән мәсьәләләр буенча карарлар Ижтимагый берләшмәләр булган проект инициаторлары тарафыннан аларны гамәлгә кую документлары нигезендә кабул ителә.

Статья 5. Инициативалы проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданнарның фикерен ачыклау

1. Инициативалы проект муниципаль берәмлек халкы яисә аның бер өлешендә яшәүчеләр тарафыннан якланырга тиеш, алар мәнфәгатьләрендә инициативалы проектны гамәлгә ашыру күздә тотыла.

2. Проект инициаторы гражданнарның инициативалы проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча фикерен түбәндәге формаларда ачыклауны оештыра:

- 1) гражданнар жыенында инициативалы проектны карау;
- 2) территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышында яки конференциясендә инициативалы проектны карау, шул исәптән гражданнар жыелышында яки конференциясендә;
- 3) гражданнарны сораштыру үткәру;
- 4) инициативалы проектка ярдәм итү өчен гражданнар имзаларын жыю.

3. Проект инициаторы инициативалы проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданнарның фикерен ачыклауның берничә формасыннан файдалану турында Карар кабул итәргә хокуклы.

Статья 6. Инициативалы проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы

1. Инициативалы проектны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы (алга таба – жыелыш) проект инициаторы карары белән билгеләнә һәм үткәрелә.

2. Жыелыш муниципаль берәмлек территориясе өлешендә үткәрелә, анда яшәүчеләр мәнфәгатьләрендә инициатив проектны гамәлгә ашыру планлаштырыла. Өгәр дә бу проектны гамәлгә ашыру муниципаль берәмлек халкы мәнфәгатьләрендә планлаштырыла икән, Муниципаль берәмлек территориясенең төрле өлешләрендә берничә жыелыш үткәреләргә мөмкин.

3. Жыелышта унтугыз яшькә житкән Тиешле территориядә яшәүчеләр катнаша ала.

1) Жыелыш көн тәртибендәге мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм тавышка куелган мәсьәләләр буенча карарлар кабул итү өчен, халыкның уртак булу формасында үткәрелә

4. Бер жыелышта берничә инициативалы проектны карау мөмкин. Өлеге очракта жыелышны оештыру һәм үткәру буенча хокуklar һәм бурычлар проектлар инициаторлары белән бергә гамәлгә ашырыла.

5. Жыелыш үткәру, документлар эзерләү һәм жибәру буенча чыгымнарны проект инициаторы башкара.

6. Муниципаль берәмлек башкарма комитеты проект инициаторына жыелышны үткәрүдә ярдәм итә, шул исәптән аны үткәру өчен бушлай бина бирә. Муниципаль берәмлек Башкарма комитеты карары белән жыелышлар үткәру өчен бирелә торган урыннар исемлеге билгеләнергә мөмкин.

7. Жыелыш 50 кешедән торган катнашучылар арасында хокуклы дип санала.

Статья 7. **Жыелышка эзерлек**

1. Жыелыш үткөрү турунда проект инициаторының карарында күрсәтелә:

- 1) фикер алышу өчен жыелыш үткөрөлө торган инициативалы проект;
- 2) жыелышны үткөрү формасы (көндөзгө бүлек));
- 3) жыелышның көн тәртибе, ө жыелышны көндөзгө-читтән торып үткөрү очрагында-халык тавыш бирүләрэн уздыру планлаштырыла торган мәсьәлэләр;
- 4) жыелышны үткөрү датасы, вакыты, урыны, ө жыелышны көндөзгө-читтән торып уздыру очрагында – шулай ук тавышка куелган мәсьәлэләр буенча халык карарларын кабул итү тәмамлану датасы һәм мондый карарлар тапшырылырга тиешле урын яки адрес, яисә тавышка куелган мәсьәлэләр буенча халыкны тавыш бирү өчен махсус сайттан файдалану турунда Карар кабул итү вакыты.;
- 5) жыелышта катнашучыларның яки жыелышны көндөзгө-читтән торып үткөрү очрагында көн тәртибендәгә мәсьәлэләр буенча фикер алышуларда катнашучыларның фаразланган саны;
- 6) жыелыш үткөрөлө торган территориядә яшәүчеләргә аны үткөрү турунда хәбәр итү ысуллары.

2. Проект инициаторы муниципаль берәмлек Башкарма комитетына жыелышны үткөрү турунда 10 көннән дө соңга калмыйча язма хәбәр жибәрә.

3. Жыелыш үткөрү турунда хәбәрнамәдә күрсәтелә:

1) проект инициаторы (инициатив төркем әгъзаларының фамилияләре, исемнәре, атасының исеме, яшәү яки тору урыны турунда белешмәләр, авыл торак пунктының исеме, исеме, чара проектының башка инициаторы исеме һәм аның урнашу урыны турунда белешмәләр);

2) әлегә статьяның 1 өлешендә каралган белешмәләр;

3) проектны башлап жибәрүчеләрнең фамилияләре, исемнәре, телефон номерлары, жыелышны оештыру һәм үткөрү буенча күрсәтмә функцияләр башкарырга вәкаләтле затларның исем-фамилияләре, исемнәре, телефон номерлары.

4) жыелышны үткөрүдә ярдәм итү, шул исәптән жыелышны үткөрү өчен бина бирү (жыелышны көндөзгө-читтән торып үткөрү очрагында) һәм (яки) тавышка куелган мәсьәлэләр буенча Халык тавыш бирү өчен махсус сайттан файдалану турунда үтенеч.

4. Жыелышны үткөрү турунда белдерү проектның инициаторы һәм аны оештыру һәм үткөрү буенча боеру функцияләрен башкарырга вәкаләтле затлар тарафыннан имзалана. Инициатив төркем исемненән жыелышны үткөрү турунда хәбәрнамә инициатив төркем тарафыннан аны оештыру һәм үткөрү буенча боеру функцияләрен үтәргә вәкаләтле затлар тарафыннан имзалана.

5. Жыелышны үткөрү өчен бина бирү турундагы үтенечнамә булган очракта, муниципаль берәмлек Башкарма комитеты хәбәрнамә кергән көннән өч көн эчендә проект инициаторына үткөрү өчен бина бирү мөмкинлегә турунда хәбәр итә яки жыелышны үткөрү урынын һәм (яисә) датасын һәм вакытын үзгәртәргә тәкъдим итә. Проект инициаторы әлегә тәкъдим алынганнан соң өч көн эчендә жыелышны үткөрү урынын һәм (яки) вакытын үзгәртүгә ризалык яки ризалашмау турунда хәбәр итәргә тиеш.

6. Муниципаль берәмлек башкарма комитеты жыелышны үткөрү, шул исәптән инициативалы проект белән танышу тәртибе турунда мәгълүматларны Апас муниципаль районының рәсми сайтында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәренең " бүлегендә яки махсус сайтта урнаштыра.:

1) жыелыш үткөрү турунда хәбәрнамә кергән көннән өч көн эчендә;

2) проект инициаторының жыелыш үткөрү урынын һәм (яисә) датасын һәм вакытын үзгәртү турундагы тәкъдим белән ризалыгы алынганнан соң ике көннән дө соңга калмыйча (жыелышны көндөзгө-читтән торып уздырганда).

7. Муниципаль берәмлек башкарма комитеты, жыелыш үткөрүдә ярдәм итү проекты инициаторына ярдәм итү максатыннан, вәкаләтле вәкил билгеләргә хокуклы.

б.вәкаләтле вәкилле билгеләп куя турында. Муниципаль берәмлек башкарма комитеты проект инициаторына алдан хәбәр итә.

Статья 8. Жыелышны көндезге формада үткөрү тәртибе

1. Жыелыш башланганчы проект инициаторы жыелышта катнашкан граждандарны муниципаль берәмлек Башкарма комитеты тарафыннан раслана торган форма буенча исемлек төзү белән теркәүне тәмин итә. Жыелышта катнашкан граждандар исемлеге жыелыш беркетмәсенең аерылгысыз өлеше булып тора.

2. Жыелышның көн тәртибендәге мәсьәләләр буенча тавыш бирү тәртибе жыелышта катнашучыларның күпчелек тавышы белән раслана. Жыелышның көн тәртибендәге мәсьәләләр буенча карарлар жыелышта катнашучыларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

3. Жыелыш проект инициаторы вәкиле тарафыннан ачыла. Жыелышны алып бару өчен рәис һәм сәркатип сайлана.

4. Рәис жыелышны алып бара, көн тәртибендәге сорауларны игълан итә, жыелышта катнашучыларга чыгыш ясау өчен сүз бирә, жыелыш тарафыннан кабул ителгән карарларны формалаштыра, аларны тавышка куя, тавыш бирү нәтижәләрен игълан итә.

5. Сәркатип жыелыш беркетмәсен алып бара, анда жыелыш тарафыннан кабул ителгән барлык карарлар, алар буенча тавыш бирү нәтижәләре күрсәтелгән. Жыелыш беркетмәсенә жыелыш секретаре һәм рәисе кул куя.

6. Жыелыш беркетмәсендә күрсәтелә:

- 1) жыелышны үткөрү урыны һәм вакыты;
- 2) жыелышта катнашкан граждандар саны;
- 3) жыелыш рәисе һәм сәркәтибе турында яшәү урыны күрсәтелгән мәгълүмат;
- 4) жыелышның көн тәртибе, чыгышларның эчтәлегенә;
- 5) көн тәртибендәге мәсьәләләр буенча кабул ителгән карарлар.

Статья 9. Инициативалы проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча граждандар конференциясен үткөрү

1. Инициативалы проектны гамәлгә ашыру күздә тотылган 16 яшькә җиткән кешеләр саны 1000 кешедән артып китсә, инициативалы проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча граждандар конференциясе (алга таба – конференция) үткәрелергә мөмкин.

2. Конференция өлеге Тәртипнең 7-10 статьяларында билгеләнгән тәртиптә, өлеге статьяда билгеләнгән үзенчәлекләренә исәпкә алып үткәрелә.

3. Конференцияне үткөрү турында проект инициаторы Карарында, өлеге Тәртипнең 8 статьясындагы 1 өлешендә каралган нигезләмәләр белән беррәттән, күрсәтелергә тиеш:

- 1) делегатлар сайлау өчен вәкилле нормасы, ул 16 яшькә җиткән 100 кешедән 1 делегат була алмый;
- 2) делегатлар сайлау өчен жыелышлар үткөрү вакыты һәм тәртибе.

4. Конференция беркетмәсенең аерылгысыз өлеше булып делегатлар сайлау турында жыелышлар беркетмәләре тора.

Статья 10. Инициативалы проектларга ярдәм итү өчен граждандар имзаларын җыю

1. Инициативалы проектларга ярдәм итү өчен граждандар имзаларын җыю (алга таба – имзалар җыю) проектның инициаторы булып тора.

2. Инициативалы проектларга ярдәм итү өчен, инициатив төркем әгъзалары имзаларын да кертәп, имзалар саны егерме биштән дә ким булмашка тиеш.

3. Имзалар жыю киләсе тәртиптә башкарыла:

1) имзалар аларны кул кую кәгазенә кертү юлы белән жыела, аның формасы муниципаль берәмлек Башкарма комитеты тарафыннан раслана;

2) кул кую кәгазендә инициатив проект күрсәтелә, аңа ярдәм йөзеннән имза жыю гамәлгә ашырыла;

3) язылу кәгазендә яшәүченең имзасы һәм аны кертү датасы куела. Имза һәм датасын, аны кертү кешесе куя үз кулы белән. Имза кую кәгазендә куела торган кулланучы турында белешмәләр, имзалар жыючы зат үтенече буенча, кул кую кәгазенә кертелергә мөмкин. Әлеге мәгълүматлар кулъязма ысул белән генә кертелә, шул ук вакытта карандашны куллану рөхсәт ителми;

4) яшәүче бер үк инициативалы проектны яклап бер генә тапкыр имза куярга хокуклы;

5) һәр язылу кәгазе проект инициаторы вәкиле имзасы белән расланган булырга тиеш. Имза салу кәгазе төмамланганда, имзалар жыюны гамәлгә ашыручы проект инициаторы вәкиле үз фамилиясен, исемен һәм атасының исемен, туган көнен, яшәү урыны адресын үз кулы белән күрсәтә, шулай ук үз имзасын һәм аны кертү датасын куя;

6) имзалар жыйганда кул кую кәгазен шәхси һәм әйләнештә тутыру рөхсәт ителә. Шул ук вакытта яклар имзаларның бердәм нумерациясе булган, ә имзалар жыюны гамәлгә ашыручы проект инициаторы вәкиле турында таныклыклар кул кую кәгазенең икенче ягында турыдан-туры яшәүченең соңгы имзасыннан соң куела;

7) имзалар жыйганда "персональ мәгълүматлар турында" Федераль законның 9 статьясында билгеләнгән таләпләр нигезендә рәсмиләштерелә торган һәр кешенең шәхси мәгълүматларын эшкәртүгә ризалыгы алынырга тиеш.

Статья 11. Әлеге инициативалы проектка ярдәм итү турында гражданнарның фикерләрен ачыклау өчен сораштыру үткәру

1. Гражданнарны әлеге инициативалы проектка ярдәм итү турында аларның фикерен ачыклау өчен сораштыру (алга таба – сораштыру) муниципаль берәмлек халкы инициативасы белән яисә аның инициативасы белән үткәрелә, аларда инициативалы проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә.

1. Сораштыру билгеләү өчен проект инициаторы муниципаль берәмлек советына гариза жибәрә, анда күрсәтелә:

1) сораштыру үткәру тәкъдим ителгән инициативалы проект;

2) проект инициаторының тәкъдимнәре:

а) сораштыру үткәру датасы һәм сроклары турында;

б) сораштыру уздырганда тәкъдим ителә торган (тәкъдим ителә торган) мәсьәләне (мәсьәләләренә) формалаштыру турында;

в) сораштыру үткәру методикасы турында;

г) сораштыруда катнашучы муниципаль берәмлек халкының минималь саны турында;

3) проект инициаторы турында белешмәләр (инициатив төркем әгъзаларының фамилияләре, исемнәре, атасы, аларның яшәү яки тору урыны турында белешмәләр, авыл торак пунктының Исем, Исем, чараның башка инициаторы исеме һәм аның урнашу урыны).

2. Әгәр проектның инициаторы инициатив төркем булса, гариза инициатив төркемнең барлык әгъзалары тарафыннан имзалана. Әгәр проектның инициаторы булып әлеге Тәртипнең 4 статьясындагы 1 өлешендә күрсәтелгән башка затлар торса, гаризага проект инициаторының вәкаләтле заты һәм инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә торган кимендә 10 муниципаль берәмлек кешесе имза сала. Бу очракта гаризада шулай ук гаризага (фамилияләренә, исемнәренә, атасының исемнәренә, аларның яшәү

яки тору урыны турында белешмэләргә) кул куйган затлар турында белешмәләр күрсәтелә.

3. Муниципаль берәмлек Советы гариза кERGән көннән 30 көннән дә соңга калмыйча аны карый һәм сораштыру билгеләү яки сораштыру билгеләүдән баш тарту турында Карар кабул итә.

4. Әгәр хокук бозулар инициативаны тәкъдим итүдә катнашкан муниципаль берәмлек халкының ихтыяр белдерүе нәтижәләрен дәрәс итеп билгеләргә мөмкинлек бирмәсә, сораштыру үткөрү турындагы инициативаны тәкъдим итүнең әлеге статьяда билгеләнгән тәртибен бозу сораштыру билгеләүдән баш тарту өчен нигез булып тора.

5. Инициативалы проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданны сораштыру муниципаль берәмлекнең норматив-хокукий акты белән билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

6. Сораштыруда муниципаль берәмлек яки аның өлешендә яшәүчеләр катнаша ала, аларда 16 яшькә житкән инициативалы проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә.

7. Муниципаль берәмлек Башкарма комитеты сораштыру нәтижәләрен проект инициаторына, аларны эзерләгәннән соң, 3 эш көннәннән дә соңга калмыйча житкерә.

Глава 3. **Инициативалы проектларны кертү һәм карау**

Статья 12. **Муниципаль берәмлек Башкарма комитетына инициативалы проектлар кертү**

1. Инициатива проектын керткәндә муниципаль берәмлек Башкарма комитетына тапшырыла:

1) проектның кәгазьдә һәм электрон формада тасвирламасы, аңа график һәм (яки) таблица материаллары кушылырга мөмкин;

2) әлеге Нигезләмәнең 4 статьясындагы 4, 5 өлешләре нигезендә инициатив төркем төзү беркетмәсе яисә башка документлар, шулай ук проект инициаторының инициатив проектны караганда һәм гамәлгә ашырганда аның исемнән муниципаль берәмлек Башкарма комитеты белән хезмәттәшлек итәргә вәкаләтле затларны билгеләү турындагы карары;

3) жыен, гражданныр жыелышлары яки конференцияләре протоколы, гражданныр арасында сораштыру нәтижәләре һәм (яки) муниципаль берәмлек халкы тарафыннан инициативалы проектны яки аның өлешендә хуплауны раслаучы кул куелган битләр.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән документлар муниципаль берәмлек Башкарма комитетына инициатива проектын караганда һәм гамәлгә ашырганда проектның инициаторы булып торучы турыдан-туры муниципаль берәмлек Башкарма комитеты белән үзара хезмәттәшлек итәргә вәкаләтле зат тарафыннан тапшырыла яисә игълан ителгән кыйммәт белән, аны жибәргәндә һәм кертемнәрнең тасвирламасы белән почта аша жибәрелә.

3. Проектны кертү датасы булып, әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән документларны муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты алган көн тора.

4. Әгәр Документлар муниципаль берәмлек Башкарма комитетына турыдан-туры, инициативалы проектны караганда һәм гамәлгә ашырганда Администрация белән хезмәттәшлек итәргә вәкаләтле зат тарафыннан тапшырыла икән, күрсәтелгән затка, муниципаль берәмлек Башкарма комитеты тарафыннан аларның исемлеген һәм алыну датасын күрсәтеп, документлар алу өчен расписка бирелә. Расписка муниципаль берәмлек Башкарма комитеты тарафыннан документлар кабул ителгән көнне тапшырылырга тиеш.

Статья 13. **Инициативалы проектларны карау буенча Комиссия**¹

1. Инициативалы проектларны карау буенча Комиссия (алга таба – комиссия) инициативалы проектларның социаль-икътисады әһәмиятен объектив бәяләү һәм аларны конкурс нигезендә сайлап алу максатында төзелә.

2. Комиссия 5 кешене тәшкил итә.

3. Комиссиянең персонал составы муниципаль берәмлек Башкарма комитеты карары белән билгеләнә. Комиссия әғзаларының гомуми саныннан яртысы муниципаль берәмлек Советы тәкъдимнәре нигезендә билгеләнә. Комиссия составы комиссия тарафыннан кабул ителә торган карарларга йогынты ясарга мөмкин булган мәнфәгатьләр каршылыклары барлыкка килү мөмкинлеген төшереп калдыру өчен формалаштырыла.

4. Комиссия комиссия рәисе, Комиссия рәисе урынбасары, комиссия секретаре һәм аның эшендә катнашучы комиссия әғзаларыннан тора.

5. Комиссия рәисе:

- 1) комиссия эшен оештыра, аның эшчәнлеген белән җитәкчелек итә;
- 2) комиссиянең чираттагы утырышы көн тәртибе проектын формалаштыра;
- 3) комиссия әғзаларына йөкләмәләр бирә;
- 4) комиссия утырышларында рәислек итә.

6. Конкурс комиссиясе рәисе урынбасары, вакытлыча булмаганда, конкурс комиссиясе рәисе вазыйфаларын башкара.

7. Комиссия секретаре:

- 1) комиссия эшчәнлеген мәгълүмати һәм документлар белән тәэмин итүне, шул исәптән комиссия утырышына әзерлекне гәмәлгә ашыра;
- 2) комиссия әғзаларына, проект инициаторларына һәм комиссия утырышына чакырылган башка затларга комиссиянең чираттагы утырышын үткөрү датасы, урыны һәм комиссиянең чираттагы утырышы көн тәртибе турында хәбәр итә;
- 3) комиссия утырышлары беркетмәләрен алып бара.

8. Комиссия әгъзасы:

- 1) комиссия эшендә, шул исәптән комиссия утырышларында катнаша;
- 2) комиссия эше мәсьәләләре буенча тәкъдимнәр кертә;
- 3) комиссия утырышларында карала торган документлар һәм материаллар белән таныша;
- 4) комиссия утырышында катнашучыларга сораулар бирә;
- 5) комиссия утырышларында тавыш бирә.

9. Комиссия эшенең төп формасы-утырышлар.

10. Комиссия утырышы анда аның әғзаларының яртысыннан да ким булмаган өлеше булган очракта хокуклы дип санала.

11. Проект инициаторларына һәм аларның вәкилләренә комиссия тарафыннан инициативалы проектларны карауда катнашу һәм алар буенча үз позицияләрен бәян итү мөмкинлеген тәэмин ителә. Проект инициативасын карау планлаштырыла торган комиссия утырышы турында проектны башлап җибәрүчеләргә аны үткөрү көненә кадәр биш көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

12. Проект турында фикер алышу һәм комиссия тарафыннан карарлар кабул итү проект инициаторы һәм башка чакырылган затлар катнашыннан башка башкарыла.

13. Комиссия карары утырышта катнашучылар саныннан күпчелек тавыш белән ачык тавыш бирү юлы белән кабул ителә. Тавышлар тигез булганда комиссия утырышында рәислек итүче тавышы хәлиткеч булып тора.

14. Комиссия әғзалары карарлар кабул итү турындагы мәсьәләләр буенча фикер алышканда тигез хокукларга ия.

---

¹ Комиссия төзү конкурс нигезендә сайлап алуны уздырган очракта гына мәжбүри булып тора.

15. Комиссия тарафыннан кабул ителгән карар белән килешмәгән очракта, комиссия әгъзасы Комиссия утырышы беркетмәсенә кертелгә тиешле язма рәвештә үзенең аерым фикерен баян итәргә хокуклы.

16. Комиссия утырышы нәтижәләре буенча беркетмә төзелә, ул комиссия утырышында рәислек итүче, комиссия секретаре һәм аның утырышында катнашкан комиссия әгъзалары тарафыннан комиссия утырышы уздырылганнан соң өч эш көне эчендә имзалана.

17. Комиссия секретаре, комиссия утырышы беркетмәсенә кул куелган көннән соң килүче эш көннән дә соңга калмыйча, аны муниципаль берәмлек Башкарма комитетына жиберә.

18. Комиссия эшчәнлеген оештыру-техник тәмин итүне муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты башкара.

Статья 14. Муниципаль берәмлек Башкарма комитеты инициативасы проектын карау тәртибе

1. Инициативалы проект муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты тарафыннан кертелгәннән соң 30 көн эчендә карала.

2. Муниципаль берәмлек Башкарма комитетына инициатив проект кертү турындагы мәгълүмат, инициатив проект кертелгәннән соң өч эш көне эчендә Апас муниципаль районының рәсми сайтында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә муниципаль берәмлек бүлегендә бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелгә) тиеш һәм әлеге Тәртипнең 2 статьясындагы 2 өлешендә күрсәтелгән, шулай ук проект инициаторлары турында белешмәләр булырга тиеш. Бер үк вакытта гражданнар муниципаль берәмлек Башкарма комитетына инициатив проект буенча үз искәртмәләрен һәм тәкъдимнәрен бирү мөмкинлеге турында, аларны тапшыру вакыты күрсәтелеп, хәбәр ителә.

3. Инициативалы проект буенча искәртмәләр һәм тәкъдимнәр бирү вакыты жиде эш көне тәшкил итә. Үз искәртмәләрен һәм тәкъдимнәрен 16 яшькә житкән муниципаль берәмлек халкы жиберәргә хокуклы. Искәртмәләр һәм тәкъдимнәр муниципаль берәмлек Башкарма комитетына мөрәжәгать итүче тарафыннан турыдан-туры тапшырыла яисә почта аша жиберелә.

4. Инициативалы проект буенча искәртмәләргә һәм тәкъдимнәргә гомумиләштерүне комиссия башкара.

5. Инициативалы проектны карау нәтижәләре буенча комиссия муниципаль берәмлек башлыгына әлеге статьяның 7 өлешендә күрсәтелгән карарларның берсен кабул итәргә тәкъдим итә. Комиссия карарында шулай ук проектны эшләп бетерү буенча тәкъдимнәр дә булырга мөмкин.

Муниципаль берәмлек Башкарма комитетына берничә инициатив проект кертелгән очракта, шул исәптән өстенлекле проблемаларны тасвирлау белән, комиссия муниципаль берәмлек башлыгына конкурс нигезендә сайлап алуны оештырырга тәкъдим итә.

6. Конкурс сайлап алу әлеге Тәртипнең 17 статьясы нигезендә оештырыла. Конкурс сайлап алуын үткөрү турында белдерү проект инициаторларына тиешле карар кабул ителгәннән соң өч көннән дә соңга калмыйча жиберелә.

7. Комиссия тәкъдимнәрен исәпкә алып яки конкурс нәтижәләре буенча муниципаль берәмлек башлыгы түбәндәге карарларның берсен кабул итә:

1) инициативалы проектны хупларга һәм муниципаль берәмлек бюджеты турындагы карарда каралган бюджет ассигнованиеләре чикләрендә муниципаль берәмлек бюджеты проектын төзү һәм карау (муниципаль берәмлек бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр кертү) тәртибе нигезендә тиешле максатларга һәм (яисә) муниципаль берәмлек бюджеты

турындагы карарда каралган бюджет ассигнованиеләре чикләрендә муниципаль берәмлек бюджеты проектын төзү һәм карау тәртибе нигезендә эшне дәвам итәргә.);

2) инициативалы проектка ярдәм итүдән баш тарту һәм инициативалы проектка ярдәм итүдән баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, проект инициаторларына кире кайтарырга.

8. Муниципаль берәмлек башлыгы инициативалы проектка ярдәм күрсәтүдән баш тарту турында түбәндәге очраklarның берсендә карар кабул итә:

1) инициативалы проектны кертү һәм аны карауның билгеләнгән тәртибен үтәмәү;

2) инициативалы проектның федераль законнар һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актлары, Россия Федерациясе субъектлары законнары һәм башка норматив хокукый актлары, муниципаль берәмлек уставы таләпләренә туры килмәве;

3) жирле үзидарә органнарында кирәкле вәкаләтләр һәм хокуклар булмау сәбәпле, инициативалы проектны гамәлгә ашыру мөмкинлеге булмау;

4) инициативалы түләүләр булмаган инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен кирәк булган акчалар күләмендә муниципаль берәмлек бюджеты акчалары булмау (статья 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә);

5) инициативалы проектта тасвирланган проблеманы нәтижелерәк хәл итү мөмкинлеге булу;

6) конкурс сайлап алуын узмаган инициативалы проектны тану.

9. Проектны карау нәтижеләре буенча карар проект инициаторына кабул ителгән көннән соң өч көннән дә соңга калмыйча җибәрелә.

10. Муниципаль берәмлек Башкарма комитеты, ә әлеге статьяның 8 өлешендәге 5 пунктында каралган очракта, проект инициаторларына инициативалы проектны бергәләп эшләп бетерергә, шулай ук аны башка муниципаль берәмлекнең яисә дәүләт органының жирле үзидарә органына аларның компетенциясе нигезендә тәкъдим итәргә тиеш. Проектны эшләп бетерү өчен комиссия комиссия әгъзалары, муниципаль берәмлек Башкарма комитеты вәкилләре, проект инициаторы вәкилләре арасынан эшче төркем төзи, шулай ук проектны эшләп бетерү вакытын билгели. Эшләп бетерелгән инициативалы проект комиссия тарафыннан әлеге Тәртипнең 15 статьясы һәм әлеге статья нигезендә карала.

Статья 15. Инициативалы проектларны конкурс нигезендә сайлап алу

1. Конкурс сайлап алуны комиссия башкара.

2. Конкурс сайлап алу критерияләре булып тора:

1) халыкның инициативалы проект хәл итүгә юнәлдерелгән проблемаларны билгеләүдә һәм аны тормышка ашыруда катнашуы дәрәжәсе;

2) инициативалы проектны гамәлгә ашырудан социаль нәтижелелек.

3. Конкурс сайлап алу әлеге Тәртипнең 15 статьясы нигезендә үткәрелә торган комиссия утырышында башкарыла.

4. Комиссия инициативалы проектларны конкурс нигезендә сайлап алуны узган инициативалы проектларны ачыклау критерийлары нигезендә бәяләүне гамәлгә ашыра.

5. Конкурс нәтижеләре буенча, критерийлар буенча йомгаклау бәясен исәпкә алып, комиссия инициативалы проектларны конкурс нигезендә сайлап алуны узмаган яисә узмаган дип игълан итү турында Карар кабул итә.

6. Конкурс сайлап алуын узган инициатив проект дип игълан ителә, ул барлык критерийлар буенча максималь суммар балл алган.

Статья 16. Муниципаль берәмлек Башкарма комитеты карары

1. Инициативалы проектны гамәлгә ашыру турында муниципаль берәмлек башлыгы карар чыгара.

2. Инициативалы проектны гамәлгә ашыру турындагы карар үз эченә алырга тиеш:

1) инициатив проектны гамәлгә ашыру нәтижәсендә барлыкка килергә тиеш булган объектның исеме (адресы яки урыны күрсәтелгән) яисә гамәлгә ашыруга инициатив проект жибәерелгән Чараның атамасы;

2) муниципаль берәмлек бюджеты акчаларын тоту юнәлеше (төзелеш, реконструкция, сатып алу, чара (чаралар) һ. б.);

3) инициативалы проектны гамәлгә ашыруга бүлеп бирелә торган муниципаль берәмлек бюджеты акчаларын баш бүлүченең исеме;

4) заказ бирүче, төзүче исеме;

5) объектны файдалануга тапшыру (сатып алу), чараны (чараларны) тормышка ашыру вақыты);

6) объектның күз алдында тотылган (чик) бәясе яисә инициатив түләүләр күләмен бүлеп биреп, чараны (чараларны) үткәргә чараларның иң чик күләме;

7) объектның фаразланган (чик) бәясен яки инициатив түләүләр күләмен бүлеп биреп, чараны (чараларны) үткәргә чараларның иң чик күләмен гамәлгә ашыру еллары буенча бүлү.

19 Статъя. «Интернет» мәгълүмат-коммуникация челтәрендә инициативалы проект турында мәгълүматны бастырып чыгару (халыкка житкерү) һәм урнаштыру тәртибе

1. Муниципаль берәмлек Башкарма комитетының инициатив проектын карау, инициатив проектны гамәлгә ашыруның барышы, шул исәптән акча средстволарыннан файдалану, милек һәм (яки) аны тормышка ашыруда кызыксынган затларның хезмәт катнашуы турында мәгълүмат мәгълүмат стендларында басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) һәм Апас муниципаль районының рәсми сайтында «Интернет»мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә муниципаль берәмлекнең рәсми сайтында урнаштырылырга тиеш.

2. Инициативалы проектны гамәлгә ашыру йомгаклары турында муниципаль берәмлек Башкарма комитеты хисабы, инициативалы проектны гамәлгә ашыру тәмамланганнан соң 30 календарь көн эчендә Апас муниципаль районының рәсми сайтында басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) һәм «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә муниципаль берәмлек бүлегендә урнаштырылырга тиеш.